

Datum
2019-09-26Diarienummer
KS-2019/2246.109Handläggare
Dina-Maria Bennani Jerari
Dina-Maria.Bennani-Jerari@huddinge.se

Huddinges funktionshinderråd

Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23) – Huddinge funktionshinderråds svar på remiss

Förslag till beslut

Huddinges råd för funktionshinderfrågors beslut

Huddinges funktionshinderråd beslutar att kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 26 september 2019, överlämnas till kommunstyrelsen som remissvar på betänkandet ”Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23”.

Sammanfattning

Huddinge kommun har fått betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken på remiss från Socialdepartementet där Huddinge kommun erbjuds lämna synpunkter. Huddinges funktionshinderråd har sedan fått betänkandet på interremis av Kommunstyrelsen.

Styretredningen för funktionshinderspolitiken har haft i uppdrag att se över styrningen och uppföljningen av den nya politik som presenterades av regeringen och beslutades av riksdagen år 2017. Det nya målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas. Utredningens förslag syftar sammantaget till att skapa ett styr- och uppföljningssystem som ger riksdag och regering förutsättningar för att driva utvecklingen mot att funktionshinderspolitikens mål nås och att rättigheterna för personer med funktionsnedsättning förverkligas.

I betänkandet lämnar utredningen en rad förslag för hur ett stabilt och långsiktigt styr- och uppföljningssystem bland annat bör utformas.

Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig positivt till betänkandet och i synnerhet till att universell utformning är en central del av utredningen som går i linje med Huddinges interna arbete kring universell utformning samt att fokus ligger på den interaktiva samhällsstyrningen för att inkludera fler i styrningen.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 HuddingeBesök
Kommunalvägen 28Tfn 08-535 300 00
Tfn vxl 08-535 300 00huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Beskrivning av ärendet

Huddinge kommun har fått betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken på remiss från Socialdepartementet där Huddinge kommun erbjuds lämna synpunkter. Huddinges funktionshinderråd har sedan fått betänkandet på interremis av Kommunstyrelsen.

Styretredningen för funktionshinderspolitiken har haft i uppdrag att se över styrningen och uppföljningen av den nya politik som presenterades av regeringen och beslutades av riksdagen år 2017. Det nya målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas.

Målet utgör den viktigaste grundförutsättningen för utredningens arbete och förslag. Utredningen utgår vidare från regeringens bedömningar och förslag angående hur den nya politiken ska bedrivas. Särskilt lyfts fyra områden som den nya politiken ska inriktas på. De tre första handlar om principen om universell utformning, att åtgärda befintliga brister i tillgänglighet samt individuella stöd och lösningar för individens självständighet. Dessa tre syftar i sin tur gemensamt till det fjärde området som är att förebygga och motverka diskriminering av personer med funktionsnedsättning.

Regeringens bedömning att styrningen av politiken behöver effektiviseras för att öka takten i genomförandet har varit av central betydelse för utredningens förslag.

En effektiv styrning kräver att roller och ansvar tydliggörs. Utredningen betonar den avgörande roll som förtroendevalda på olika samhällsnivåer behöver ta om politiken ska förverkligas. Styrning och uppföljning ska bidra till ett effektivt genomförande. Vidare menar utredningen att konkreta resultat i invånarnas vardag kommer att dröja eller helt utebli utan en stark och tydlig politisk vilja och uppbackning.

Utredningens förslag syftar sammantaget till att skapa ett styr- och uppföljningssystem som ger riksdag och regering förutsättningar för att driva utvecklingen mot att funktionshinderspolitikens mål nås och att rättigheterna för personer med funktionsnedsättning förverkligas. Det innebär i sin tur att systemet för uppföljning kommer att ha en central funktion i att ge riksdag och regering signaler när det gäller att rikta in styrning där det behövs för att uppnå den nya politikens mål.

Mot denna bakgrund har betänkandet "Styrkraft i funktionshinderspolitiken" tagits fram. I betänkandet lämnar utredningen en rad förslag för hur ett stabilt och långsiktigt styr- och uppföljningssystem bland annat bör utformas:

En fråga om mänskliga rättigheter

Utredningen påpekar att perspektivet mänskliga rättigheter stärks genom den nya funktionshinderspolitiken och förtydligas ytterligare genom de förslag som

Datum
2019-09-26

Diarienummer
KS-2019/2246.109

utredningen lägger fram. Inte minst genom den tydliga koppling som görs till det nationella målet och till FN-konventionen. Vidare utreds hur mänskliga rättigheter påverkar styrning och uppföljning av funktionshinderspolitiken och utredningen lyfter tre aspekter som utgör bärande pelare. Ett tydligt politiskt ansvar på nationell nivå, funktionshindersrörelsens roll samt ansvaret för genomförandet på regional och lokal nivå.

Att göra rätt från början – universell utformning

Utredningen konstaterar att principen om universell utformning bör användas som vägledande princip i ett framtidsinriktat och proaktivt genomförande av den nya funktionshinderspolitiken. Vidare föreslår utredningen att regeringen därför bör slå fast att myndigheterna utöver att verka för att deras lokaler, information och verksamhet i övrigt är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning också i största möjliga utsträckning ska genomföra och utveckla verksamheten utan behov av anpassning eller specialutformning.

Interaktiv samhällsstyrning för att inkludera många

Utredningen gör bedömningen att det är svårt och ineffektivt att styra tvärasektoriella ansvarsområden med traditionell mål- och resultatstyrning. Utredningen förordar en förhandlings- och samverkansbaserad interaktiv samhällsstyrning där beslutsfattandet decentraliseras och sker i nätverk med aktörer från offentlig, ideell och privat sektor. Kommunsektorns tydliga involvering i och inflytande över styrning och uppföljning av funktionshinderspolitiken blir därför en central utgångspunkt för de förslag till ett modernt styrsystem för funktionshinderspolitiken som utredningen nu lägger fram.

Aktiv involvering i styrning och uppföljning

Utredningen föreslår att förslag bygger på att representanter för personer med funktionsnedsättning mer tydligt och effektivt än i dag ska involveras i beslut som påverkar allas vår vardag. Utredningen föreslår även att potentialen i personer med funktionsnedsättning tas tillvara som idégivare och medskapare i en ordning där samråd går från att vara en arena för information till ett forum för dialog och inflytande.

Sju prioriterade områden – tydligare myndighetsansvar

För att genomförandet av funktionshinderspolitiken ska ge långsiktiga effekter måste det ske genom en strategisk styrning och uppföljning som primärt omfattar de samhällsområden som är av störst betydelse för invånarna. Utredningen föreslår därmed fokus på sju prioriterade samhällsområden som är mest angelägna för genomförandet av funktionshinderspolitiken.

Utredningen lägger därför fram förslag på hur politiken ska styras inom sju samhällsområden av särskild betydelse. Dessa är:

- Arbete och försörjning
- Utbildning och livslångt lärande

Datum
2019-09-26

Diarienummer
KS-2019/2246.109

- Transporter
- Kultur
- Hälsa- och sjukvård samt tandvård
- Social välfärd och trygghet
- Bostad, byggd miljö och samhällsplanering.

För dessa samhällsområden presenterar utredningen övergripande mål och arbetsformer vilka syftar till att stödja en effektiv styrning och uppföljning av funktionshinderspolitiken. Utredningen föreslår därför att sju frågor av särskild vikt genomgående ska prioriteras i styrning och uppföljning av den nya funktionshinderspolitiken:

- Digitalisering
- Demokratisk delaktighet
- Rättssäkerhet och rättsväsende
- Fritid och idrott
- Folkhälsa
- Upphandling
- Konsumentfrågor.

Utredningen föreslår att en myndighet inom vart och ett av de sju prioriterade samhällsområdena bör ha ett särskilt samordnande ansvar. De samordnande myndigheterna är enligt förslaget; Arbetsförmedlingen, Statens Skolverk, Trafikverket, Statens Kulturråd, Socialstyrelsen och Boverket. De samordnande myndigheterna ska i samverkan med andra myndigheter funktionshindersorganisationer, kommunsektorn, och andra aktörer driva på arbetet genom att bland annat ta fram genomförandeplaner och indikatorer för uppföljning. Utredningen föreslår även att dessa ansvarar för uppföljning och återrapportering till regeringen. Vidare föreslår utredningen att Myndigheten för delaktighet ges i uppdrag att ge en övergripande tvärssektoriell rapportering.

Sammanhållet system för uppföljning och analys

Utredningen menar att uppföljning i sig är ett viktigt styrinstrument och ger regeringen underlag för att löpande utveckla och justera sin styrning på olika områden. Utredningens förslag bygger på att uppföljning och analys av politiken bör belysa hur det nationella målet uppfylls. Utredningen föreslår därför att uppföljningen och analysen bör inriktas mot ett antal centrala aspekter. Dessa föreslås vara levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning, politikens genomförande, resultat och effekter samt analys av hinder för jämlikhet och delaktighet.

Reformarbete kräver politiskt stöd

Utredningens övergripande slutsats när det gäller förutsättningarna för den nya funktionshinderspolitiken är att det finns flera hinder för ett effektivt

genomförande. Vidare menar utredningen att om genomförandet av den politiken ska leda till verkliga resultat är därför en aktiv politisk uppbackning av största betydelse. Utredningen slår fast om att det är de politiska företrädarnas ansvar för att på olika samhällsnivåer följa upp och driva igenom det beslut riksdagen fattat samt att detta är helt avgörande för vilket långsiktigt resultat politiken ska få.

Nationell samordnare för en aktiv dialog i hela Sverige

Vidare konstaterar utredningen att om den nya politiken ska få ett långsiktigt genomslag och kunna medverka till en verklig förbättring när det gäller delaktighet och jämlikhet för alla invånare bör regeringen, under en begränsad tid, tillsätta en nationell samordnare som stöttar dialog kring och genomförande av den nya politiken.

Konsekvenser för kommuner och regioner och den kommunala självstyrelsen

Utredningens förslag om ansvar för styrning och uppföljning riktar sig i enlighet med direktiven enbart till den statliga sektorn och innebär därför i dessa avseenden inte några tillkommande kostnader för kommuner och regioner utöver de som redan följer av att Sverige ratificerat FN-konventionen. Utredningen slår fast om att även kommuner och regioner är viktiga aktörer i arbetet med att förbättra styrningen och uppföljning av funktionshinderspolitiken. Utredningens förslag till styrning och uppföljning syftar också till att underlätta bland annat kommuners och regioners arbete med FN-konventionen.

Förvaltningens synpunkter

Utredningen är omfattande och synpunkter ges utifrån det som bedöms vara det mest väsentliga inom ramen för funktionshinderrådets övergripande ansvarsområde.

Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig positivt till betänkandet och i synnerhet till att universell utformning är en central del av utredningen som går i linje med Huddinges interna arbete kring universell utformning samt att fokus ligger på den interaktiva samhällsstyrningen för att inkludera fler i styrningen.

I utredningen lyfts att många av de verksamheter som påverkar människors vardagsliv sköts av kommuner och regioner. För att få ett verkligt genomslag för politiken krävs därför att kommunsektorns verksamheter involveras på ett effektivt sätt. Förvaltningen ställer sig mycket positivt till det förslaget. Täta kontakter och ett förtroendefullt samarbete med beslutsfattare på lokal och regional nivå bör därför prioriteras i den nationella samordnarens uppdrag.

Utredningens förslag kring ökad delaktighet ligger väl i linje med Huddinge kommuns arbete kring delaktighet. Huddinge kommun har sedan många år ett funktionshinderråd, som är ett informationsforum och en remissinstans.

Förvaltningen delar bedömningen att myndigheter bör få ett tydligare samordnande ansvar inom de sju prioriterade samhällsområdena. Det välkomnas att de samordnande myndigheterna i samverkan med andra myndigheter funktionshindersorganisationer, kommunsektorn, och andra aktörer ska driva på

Datum
2019-09-26Diarienummer
KS-2019/2246.109

arbetet genom att bland annat ta fram genomförandeplaner och indikatorer för uppföljning.

När det gäller uppföljning och analys av funktionshinderspolitiken föreslås Myndigheten för delaktighet att följa upp detta utifrån ett helhetsperspektiv. Förvaltningen vill lyfta vikten av att använda indikatorer som kan följas över tid för att frångå ett alltför övergripande perspektiv. Förslaget ligger även väl i linje med Huddinge kommuns arbete kring jämlik styrning vilket innebär att kommunens verksamheter ska mäta och analysera statistik och resultat utifrån ett köns-, barn- och områdesperspektiv. I analysen ska omotiverade skillnader redovisas och åtgärdas. Jämlik styrning genom uppdelning av ordinarie indikatorers resultat enligt dessa principer hjälper verksamheterna att med en större träffsäkerhet skapa likvärdig service och jämlika livsvillkor.

Förvaltningen delar analysen att det statistiska underlaget rörande levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning är bristfälliga samt att utredningen lämnar förslag om att regeringen ska ge Statistiska centralbyrån (SCB) statistikansvar för att följa upp levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen delar bedömningen att genomförandet av den nya funktionshinderspolitik som riksdagen beslutade i november 2017 kräver ett omfattande reformarbete som berör hela samhället. Det handlar om ett arbete där gamla attityder, arbetsätt och organisationer utmanas för att förändra samhället på ett genomgripande och långsiktigt sätt.

Den nya funktionshinderspolitiken handlar bland annat om att utgå från en samhällsgemenskap med mångfald som grund, att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder. Utifrån detta beskrivs i utredningen kortfattat konsekvenser för jämställdhet i samhället och för barn och unga. Det tas upp att jämställdhet och barnfrågor bör enligt utredningen genomgående vara integrerade i den modell för att styra och följa upp funktionshinderspolitiken som föreslås i utredningen. Detta delar förvaltningen. Förvaltningen anser dock att utredningen också bör belysa hur en bredare intersektionell analys där exempelvis etnisk tillhörighet också behöver finnas med och integreras i styrning- och uppföljningsarbetet framöver.

Förslagen i utredningen har förvisso inga direkta ekonomiska konsekvenser för kommuner men stora förhoppningar om draghjälp och stöd för att öka ambitionsnivån för det strategiska arbetet i kommuner finns. Fler sektorer ska involveras, den universella principen, det intersektionella ska stärkas samt att synliggörandet och inflytandet ska stärkas.

Datum
2019-09-26

Diarienummer
KS-2019/2246.109

Jenny Bejker
Sektionschef projekt och hållbarhet

Dina-Maria Bennani Jerari
Utvecklingsledare

Bilaga

Bilaga: Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

Beslutet delges

Kommunstyrelsen